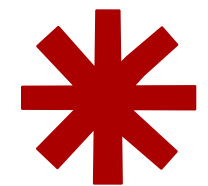

AKADEMİ

HREDD EĞİTİMİ - MODÜL I

PRATİK HREDD RİSK YÖNETİMİ VE ŞİKAYET MEKANİZMALARIN ÖNEMİ

İşletmeler, riskleri proaktif bir şekilde yönetmek, ve HREDD yükümlülükleriyle uyumu sağlamak için anlamlı paydaş katılımını ve etkili şikayet mekanizmalarını nasıl uygulayabilir ?

İÇERİK

1. Risk Yönetiminin Temelleri

- a. Genel Bakış
- b. Uygunluk ve Etkinlik
- b. Risk Analizi
- c. Eylemler
- d. İzleme ve Kontrol

2. Paydaş Katılımı

- a. Tanımlar
- b. Amaç ve Faydalar
- c. CSDDD Kapsamındaki Yasal Yükümlülükler
- d. Etik ve Etkili Katılım için Temel İlkeler
- e. Paydaş Haritalaması
- f. Katılım Yöntemleri

3. **Geçiş:** Şikâyet Mekanizmaların Risk Yönetimi ve Paydaş Katılımı İçin Kritik Rolü

4. Şikâyet Mekanizmaları

- a. CSDDD ve LkSG Kapsamındaki Yasal Yükümlülükler
- b. Amaç ve Faydaları
- c. Bir Şikâyet Mekanizmasını Etkili Kılan Unsurlar
- d. Uygulama Zorlukları
- e. Tedarikçiler İçin Sorunlar
- f. Kötü ve İyi Örnekler

5. Katılımcıların Soruları ve Geri Bildirimleri

1. Risk Yönetiminin Temelleri

Risk Yönetimin Temelleri

Üst Düzey Genel Bakış

Risk Yönetimi Nedir?

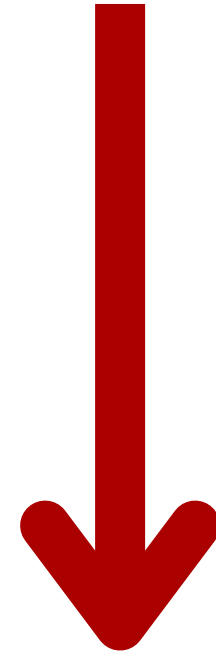
1. Risk (ve ihlal) analizi

- Tespit
- Değerlendirme
 - Olasılığı
 - Etkisi

2. Önleyici veya düzeltici eylemler

3. İzleme ve Kontrol

Belgelendirme
ve Raporlama

HREDD'ye özgü risk yönetim sistemi için günümüzde en iyi uygulama:

- **ISO 31000*** (yapı için) ile
- **OECD ve UNGP Rehberleri** (içerik için) birleştirmektir.

*ISO 31000:2018

- Sadece bir kılavuzdur (sertifika alınamaz).
- Büyüklüğü, endüstrisi veya sektörü ne olursa olsun her kuruluş için kullanışlıdır.
- Standart, kuruluşun bağlamına ve ihtiyaçlarına uyarlanabilecek şekilde tasarlanmıştır.

Risk Yönetimin Temelleri

Uygunluk ve Etkililik İlkeleri

“Uygunluk ilkesi, Alman Tedarik Zinciri Özen Yükümlülüğü Yasası (LkSG) tarafından belirlenen özen yükümlülüklerinin uygulanması için kapsayıcı çerçeveyi belirler. Şirketlerin özen yükümlülüklerini yerine getirmek için **uygun ve etkili süreçleri** uygulamaya koymaları, izlemeleri ve daha da geliştirmeleri gerekmektedir.”

Kaynak: BAFA Uygunluk İlkesi Rehberi

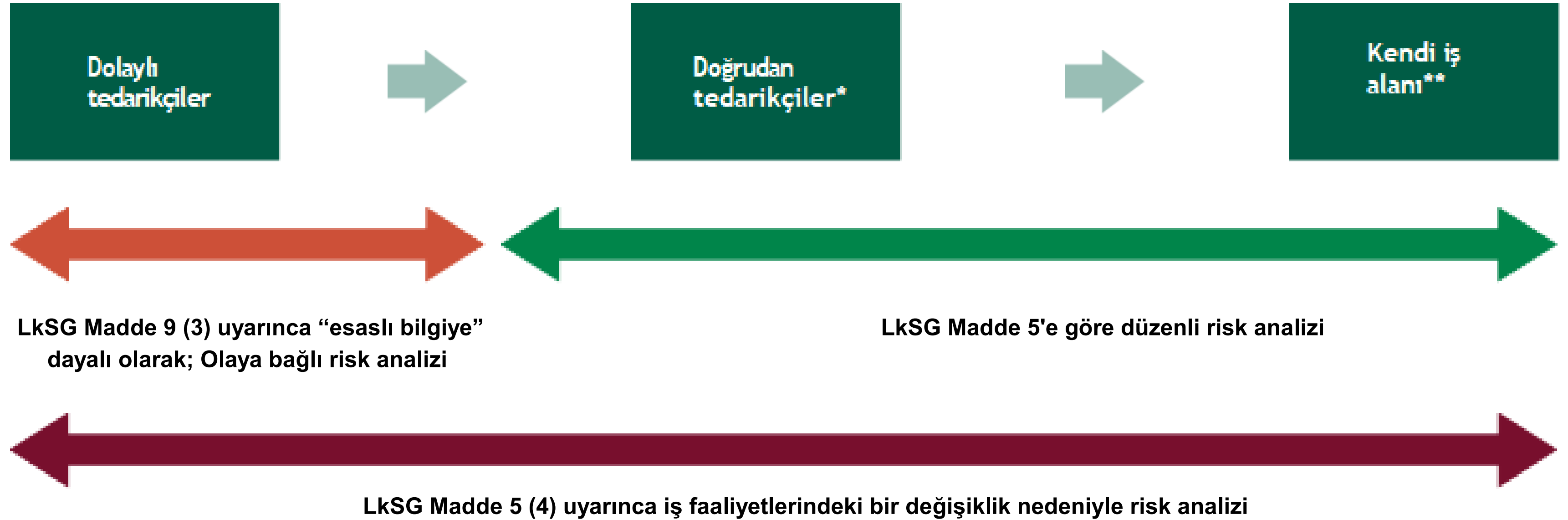
§ 3 (2) Gerekli özeni gösterme yükümlülüklerini yerine getiren uygun hareket tarzı aşağıdaki şekilde belirlenir:

1. Şirketin ticari faaliyetlerinin niteliği ve kapsamı
2. Şirketin bir insan hakları veya çevresel riskin doğrudan failini veya bir insan hakları veya çevresel yükümlülüğün ihlalinin etkileme kabiliyeti,*
3. ihlalin tipik olarak beklenen ciddiyeti, ihlalin geri döndürülebilirliği ve insan hakları ile ilgili veya çevresel bir yükümlülüğün ihlal edilme olasılığı ve
4. Şirketin insan hakları veya çevresel riske ya da bir insan hakları veya çevresel yükümlülüğün ihlaline nedensel katkısının niteliği.

* <https://www.mvorisicochecker.nl/>

Risk Yönetiminin Temelleri

Risk Analizi - Tedarik Zincirindeki Seviyeler

Risk Yönetiminin Temelleri

Risk Analizi - Genel Bakış

Risk Analizi Pratikte Nasıl Yapılır?

1. Risklerin tespit edilmesi →

2. Değerlendirme
/Önceliklendirme

- Olasılık
- Etki
- + Kabiliyet*

* Risk/ihlalin failine ne kadar etki etme kabiliyetiniz var?

Etkileme Şiddeti ↓ / Gerçekleşme Olasılığı →	Düşük	Orta	Yüksek
Düşük	Düşük	Düşük	Orta
Orta	Düşük	Orta	Yüksek
Yüksek	Orta	Yüksek	Yüksek

1. Hazırlık (Tedarik Zinciri Haritalaması)
 - a. Tedarikçiler
 - b. Ülkeler (/ Bölgeler)
 - c. Ürünler ve Sektörler
 - d. Paydaş Grupları (Hak-Sahipleri)
2. Soyut Analiz
 - a. Sektörel Riskler
 - b. Bölgesel Riskler
3. Somut Analiz
 - a. Yüksek riskli tedarikçilerden başlayarak detaylı ve somut analiz

Risk Yönetimin Temelleri

Risk Analizi - Hazırlık

Risk Analizi İçin Hazırlık:

Şirketlerin kendi şirket yapıları, tedarik yapıları ve kendi tedarik zincirleri ve iş ilişkileri hakkında temel bilgileri derlemeleri ve tedarik zincirinde şeffaflığı kademeli olarak artırmaya çalışmaları gerekmektedir.

- Kendi faaliyetlerinizin haritalanması (işyerlerin: konumu, sektörleri, NACE)
- Satın alma kategorileri (Örnek: ürünler, hammaddeler, hizmetler), ve kategori başına:
 - Tedarik edilen ürün türlerinin/hizmetlerin tanımı ve sektörleri
 - Tedarik ülkeleri
 - Sipariş hacmi (toplam hacmin yüzde payı)
 - Doğrudan tedarikçi sayısı (ve listesi)
- Sektör ve ülke başına doğrudan tedarikçi sayısı (ve listesi)
- Her tedarikçi için:
 - Ürün türü/hizmet türü
 - Son mali yıldaki sipariş hacmi
 - İşletme veya üretim sahaları (işyerleri)
 - Çalışan sayısı
 - Çalışan temsilciliğinin varlığı

Risk Yönetiminin Temelleri

Risk Analizi - Soyut Analiz

Soyut Risk Analizi Nasıl Yapılır?

1. Her işyeri ve tedarikçi için bölgesel (ülke) risklerin belirlenmesi
2. Her işyeri ve tedarikçi için sektörel risklerin belirlenmesi
3. Hassas gruplar da dahil olmak üzere risklerden potansiyel olarak etkilenen paydaş grupların belirlenmesi.
4. Bu tanımlama sonucu sonraki adımlar (özellikle somut risk analizi) için öncelikli işyerlerinin belirlenmesi / listesi oluşturulması

Araçlar (Ücretsiz):

- CSR Risk Check
- Quick Check Priorities

<https://www.mvorisicochecker.nl/>

Risk Yönetimin Temelleri

Risk Analizi - Somut Analiz

Somut Risk Analizi Nasıl Yapılır?

- 1. Kendi Kendine Değerlendirme Formları (Self-Assessment Forms):** Şirketlerin kendi operasyonlarını değerlendirmesi amacıyla doldurduğu formlar.
- 2. Denetimler (Sosyal ve Çevresel):** Bağımsız veya şirket tarafından yapılan saha denetimleriyle çalışma koşulları, çevresel etkiler ve mevzuata uyum düzeyi gözlemlenir.
- 3. Medya ve Açık Kaynak Taraması:** Tedarikçiye dair yerel ve uluslararası basında çıkan haberler, grevler, mahkeme kararları, çevre olayları gibi açık kaynaklardan edinilen bilgiler değerlendirilir.
- 4. Paydaş Katılımı*:** Çalışanlar, yerel topluluklar, sendikalar ve sivil toplum kuruluşları gibi etkilenen taraflardan veya temsilcilerinden geri bildirim alınır.
- 5. Şikayet Mekanizmaları*:** Bu sistemler üzerinden gelen şikayet ve raporlar analiz edilerek spesifik riskler erken tespit edilebilir.

* Ayrıca CSDDD'nin (ve yürürlükte olan ulusal yasaların) spesifik özen yükümlülükleridir

Risk Yönetimin Temelleri

Önleyici ve iyileştirici eylemler

Riskler belirlendikten sonra bir **eylem planı** oluşturulur. Her bir Risk için:

- Tedbir/Eylem tanımı
- Hedef grup
- Sorumlu departman/kişiler
- Gereken tahmini süre
- Etki ölçüm/izleme sistemi
- Bütçe
- Uygulama için son tarih

Araç (ücretsiz):

<https://kompass.wirtschaft-entwicklung.de/en/due-diligence-compass>

Eylem Örnekleri:

- Tüm çalışanlara eğitim verilmesi.
- Tedarik sözleşmelerine insan hakları ve çevre hükümleri ve bağlı yaptırımlar eklenmesi.
- Yeni tedarikçilerle sözleşme imzalanmadan önce durum tespiti yapılması.
- Tekrarlayan ihlallerde sözleşme gözden geçirilmesi veya iş ilişkisini sonlandırma kararı alınması.

Not: Eylemler uygun ve etkili olmalı, belgelendirilmeli, takip edilmeli, ve gerektiğinde tedarikçiler ve etkilenen taraflarla iş birliği içinde geliştirilmeli ve yürütülmeli.

Risk Yönetiminin Temelleri

İzleme ve Kontrol

Tanımlanmış risk alanları için ölçülebilir göstergeler belirlenir (örneğin: iş kazası sayısı, fazla mesai saatleri, şikayet sayısı).

İzleme/Kontrol Metodları Örnekleri:

- Saha ziyaretleriyle belirli periyotlarda uygulamaların gözden geçirilmesi (denetim).
- **Şikayet mekanizmaları** üzerinden gelen raporların değerlendirilmesi.
- Çalışanlar, iş ortakları ve potansiyel olarak etkilenen diğer taraflar için anketler, odak grup görüşmeleri veya diğer **paydaş katılımı** metodları
- Üst yönetim seviyesinde periyodik değerlendirme toplantıları.
- Uydu görüntüleri veya çevresel sensörler.

...

2. Paydaş Katılımı

HREDD Bağlamında Tanımlar

“Paydaşlar” ve “Hak-Sahipleri”

CSDDD Madde 3 (n): 'paydaşlar' şirketin çalışanları, iştiraklerinin çalışanları ve hakları veya çıkarları söz konusu şirketin, iştiraklerinin ve iş ilişkilerinin ürünleri, hizmetleri ve faaliyetlerinden etkilenen veya etkilenebilecek olan diğer bireyler, gruplar, topluluklar veya kuruluşlar anlamına gelir;

“Hak Sahipleri” (*Rights-Holders*) “Paydaşlar”ın nitelendirilmiş bir alt kategorisidir. **Tanım:** Hak sahipleri, şirket operasyonlarından doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen, insan hakları ve çevre yasaları çerçevesinde belirli yasal veya ahlaki haklara sahip bireyler, gruplar veya topluluklardır.

Not: “Paydaş” terimi, CSDDD açıklamasında ve ilgili belgelerde (örneğin: insan hakları ve çevresel rehberlik belgelerinde), genellikle şirketin iş ilişkileri ve operasyonel etkileri bağlamında daha geniş bir grup (hak sahipleri + örneğin: iş ortakları, STK’lar, hükümetler, ve yatırımcılar) olarak ele alınır.

Ancak, CSDDD kanun içeriğinde “paydaş” terimi “hak sahibi” ile eşdeğer hale geliyor.

HREDD Bağlamında Tanımlar

Paydaş Türleri

1. İç Paydaşlar:

- Şirketin doğrudan bir parçası olan bireyler ve gruplar.
- Örnekler: Çalışanlar, yöneticiler, yönetim kurulu üyeleri.

2. Dış Paydaşlar:

- Şirketin dışındaki bireyler, gruplar ve kuruluşlar.
- Örnekler: Yerel topluluklar, sivil toplum kuruluşları (STK'lar), hak sahibi temsilcileri (Sendikalar), kamu kurumları, tedarikçiler, tedarikçi çalışanları, müşteriler.

3. Yüksek Risk Altında Bulunan Hassas Gruplar (Özel Odak):

- Şirket faaliyetlerinden orantısız şekilde etkilenme riski taşıyan ve daha az savunma kabiliyeti bulunan gruplar.
- Örnekler: Okuma-yazma bilmeyen işçiler, çocuklar, engelliler, ve diğer dezavantajlı veya savunmasız topluluklar.

Paydaş Katılımının Temelleri

Paydaş Katılımı Nedir?

Paydaş katılımı, şirketin insan hakları ve çevresel etkilerini değerlendirme ve yönetme sürecinde, paydaşların anlamlı ve kapsayıcı bir şekilde dahil edilmesidir.

Özen Yükümlülüğü (HREDD) kapsamında paydaş katılımı, şirketlerin faaliyetlerinden doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen bireylerin, grupların ve toplulukların sesini duyurmasını sağlamayı amaçlar.

Bu süreç, şirketlerin hem yasal hem de etik sorumluluklarını yerine getirmesi için kritik bir araçtır (ayrıca bir yükümlülüktür).

Paydaş Katılımının Temelleri

Amaç ve Faydalar

Proaktif Risk Yönetimi: Paydaşları sürece dahil ederek şirketler, riskleri erken aşamada tespit edebilir ve ele alabilir, böylece sorunların kriz haline gelmesini önler. Erken tespit, iyileştirme maliyetlerini, itibar zararını, ve yasal cezaları azaltır.

Güçlenmiş İtibar ve Güven: Şeffaf ve kapsayıcı bir katılım, şirketin sürdürülebilirliğe olan bağlılığını gösterir ve bu da paydaşlar, tüketiciler ve yatırımcılarla güven oluşturur.

İyileştirilmiş İlişkiler: Paydaş katılımı, çalışanlar, topluluklar ve tedarikçilerle daha güçlü ilişkiler kurar ve ortak hedefleri destekleyen iş birliğine dayalı bir ortam yaratır.

Daha İyi Karar Verme: Farklı bakış açılarını sürece dahil etmek, şirketlerin karmaşık zorluklara yönelik daha güçlü ve yenilikçi çözümler geliştirmesine yardımcı olur

Paydaş Katılımının Temelleri

Amaç ve Faydalar

Küresel Standartlarla Uyum: Paydaş katılımı, şirketlerin BM İş ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri (UNGPs) ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA'lar) gibi uluslararası çerçevelerle uyum sağlamasına destek olur.

Güçlendirilmiş Paydaşlar: Anlamlı bir katılım, özellikle savunmasız veya dezavantajlı grupların, kendilerini etkileyen karar süreçlerinde söz sahibi olmalarını sağlar ve adalet ile eşitliğı teşvik eder.

Sürekli İyileştirme: Paydaşlardan düzenli geri bildirim almak, şirketlere politika ve süreçlerini geliştirme fırsatları sunar ve değışen beklentilere ve standartlara uyumu garanti eder.

Paydaş Katılımının Temelleri

CSDDD Kapsamındaki Yasal Yükümlülükler

CSDDD kapsamında paydaş katılımı şu aşamalarda zorunlu tutulmuştur:

Şirketler, insan hakları ve çevresel riskleri belirlemek için paydaşların bilgilerini dikkate almalıdır:

- **Madde 6 4.:** “... . Şirketler, ilgili olduğu durumlarda, fiili veya potansiyel olumsuz etkiler hakkında bilgi toplamak için işçiler ve diğer ilgili paydaşlar da dahil olmak üzere potansiyel olarak etkilenen gruplarla istişarelerde bulunacaktır.”

Şirketler, önleme ve düzeltme planlarını tasarlarken ve hayata geçirirken paydaşların görüşlerini almalıdır:

- **Madde 7 2. (a):** “... . Önleme eylem planı, etkilenen paydaşlarla istişare halinde geliştirilecektir;”
- **Madde 8 3. (b):** “... . İlgili olduğu durumlarda, düzeltici eylem planı paydaşlara danışılarak geliştirilecektir;”

Paydaş Katılımının Temelleri

CSDDD Kapsamındaki Yasal Yükümlülükler

CSDDD'nin **26. Maddesi**, şirket yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğü politikalarının uygulanmasından ve denetlenmesinden sorumlu olduğunu açıkça belirtmektedir. **Ayrıca, yönetim kurulunun paydaşların geri bildirimlerini dikkate alarak sürece kapsamlı bir şekilde dahil etmelerini zorunlu kılar:**

“1. Üye Devletler, Madde 2(1)'de atıfta bulunulan şirketlerin yöneticilerinin, Madde 4'te atıfta bulunulan özen yükümlülüğü faaliyetlerini ve özellikle Madde 5'te atıfta bulunulan özen yükümlülüğü politikasını, paydaşlardan ve sivil toplum kuruluşlarından gelen ilgili girdileri dikkate alarak uygulamaya koymaktan ve denetlemekten sorumlu olmalarını sağlar. Direktörler bu konuda yönetim kuruluna rapor verirler.

2. Üye Devletler, direktörlerin 6. madde uyarınca belirlenen fiili ve potansiyel olumsuz etkileri ve 7 ila 9. maddeler uyarınca alınan tedbirleri dikkate almak üzere kurumsal stratejiyi uyarlamak için adımlar atmasını sağlar.”

Paydaş Katılımının Temelleri

CSDDD Kapsamındaki Yasal Yüklümlölükler

Madde 26'nın Paydaş Katılımı Kapsamındaki Yüklümlölükleri:

Yönetim kurulu üyeleri, özen yüklümlölüğü faaliyetlerini yürütürken, politika ve strateji oluştururken:

- Şirket çalışanlarından, topluluklardan, tedarikçilerden ve diğeri ilgili paydaşlardan gelen geri bildirimleri,
- Sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan rehberlik ve uzman görüşlerini dikkate almakla yüklümlölüdür.

Yöneticiler, özen yüklümlölüğü faaliyetlerinin durumu hakkında düzenli raporlar sunar. Bu raporlar, paydaşlardan alınan geri bildirimleri ve sivil toplumun değeriendirmelerini içermelidir.

Paydaş Katılımının Temelleri

Etik ve Etkili Katılım için Temel İlkeler

CSDDD, paydaş katılımının anlamlı, kapsamlı ve etkili olmasını hedefler.

Bu hedeflere ulaşmak için:

- Katılım süreçleri geniş bir aktör yelpazesini kapsamalıdır.
- Savunmasız ve hassas grupların sesleri önceliklendirilmelidir.
- Süreçler, kültürel ve toplumsal duyarlılık ile şekillendirilmelidir.
- Katılım sürekli, şeffaf ve bilgilendirici bir şekilde yürütülmelidir.

Bu doğrultuda, etik ve etkili paydaş katılımı aşağıdaki temel ilkeleri içermelidir:

1. Hassas / Savunmasız Grupların Önceliklendirilmesi

- Şirketler, etkilenen paydaşlarla savunmasız paydaşlar arasında bir ayrım yapmalı ve savunmasız grupların seslerinin duyulmasını önceliklendirmelidir.
- Bu grupların özel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlanmış araçlar ve süreçler kullanılmalıdır.

Paydaş Katılımının Temelleri

Etik ve Etkili Katılım için Temel İlkeler

2. Anlamlı Katılım

- Paydaşların katılımı yalnızca sembolik bir işlem değil, somut sonuçlara ve etkili politikalara yol açan bir süreç olmalıdır.
- Şirketler, paydaşların endişelerini dikkate almalı ve bu endişeleri karar alma süreçlerine yansıtmalıdır.

3. Geniş Bir Aktör Yelpazesi Dahil Edilmeli

- Katılım, etkilenen veya potansiyel olarak etkilenebilecek bireyleri, toplulukları ve nüfusları kapsamalıdır.
- İnsan hakları savunucuları, çevre ve insan haklarıyla ilgili sivil toplum kuruluşları (STK'lar) ve sendikalar gibi çeşitli aktörler sürece dahil edilmelidir.
- Savunmasız paydaşların özel durumları dikkate alınmalı ve bu gruplar süreçlerde önceliklendirilmelidir.

Paydaş Katılımının Temelleri

Etik ve Etkili Katılım için Temel İlkeler

4. Kültürel ve Toplumsal Cinsiyet Duyarlılığı

- Katılım süreçleri, yerel kültürlerle ve geleneklere duyarlı olmalıdır.
- Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için kadınların sürece aktif katılımı teşvik edilmelidir.
- Farklı grupların özgün ihtiyaçları gözetilerek erişilebilir bir ortam oluşturulmalıdır.

5. Geniş Bir Aktör Yelpazesi Dahil Edilmeli

- Katılım, etkilenen veya potansiyel olarak etkilenebilecek bireyleri, toplulukları ve nüfusları kapsamalıdır.
- İnsan hakları savunucuları, çevre ve insan haklarıyla ilgili sivil toplum kuruluşları (STK'lar) ve sendikalar gibi çeşitli aktörler sürece dahil edilmelidir.
- Savunmasız paydaşların özel durumları dikkate alınmalı ve bu gruplar süreçlerde önceliklendirilmelidir.

Paydaş Katılımının Temelleri

Etik ve Etkili Katılım için Temel İlkeler

6. Özgür, Önceden ve Bilgilendirilmiş Onam (FPIC)

- Hak sahiplerinin, tamamen özgür iradeleriyle, önceden ve yeterince bilgilendirilmiş şekilde katılımlarını sağlamak zorunludur.
- Hak sahipleri, katılımlarının gönüllü olduğundan emin olmalı ve süreçlere aktif bir şekilde dahil edilmelidir.

7. Misillemelere Karşı Koruma

- Paydaşlar, özellikle hak sahipleri ve insan hakları savunucuları, katılımları nedeniyle herhangi bir misilleme riskine karşı tam olarak korunmalıdır.
- Şirketler, bu korumayı sağlamak için önleyici tedbirler almalı ve gerektiğinde bağımsız mekanizmalar oluşturmalarıdır.

Etkili Paydaş Katılımı Tasarımı

Paydaş Haritalaması

Paydaş haritalaması, bir şirketin insan hakları ve çevresel risklerini etkin bir şekilde analiz etmesi ve yönetmesi için temel bir araçtır.

AB Kurumsal Sürdürülebilirlik Özen Yükümlülüğü Direktifi (CSDDD) ve Alman Tedarik Zinciri Özen Yükümlülüğü Yasası (LkSG) kapsamında, paydaş haritalaması, risk analizi süreçlerinin başlangıç noktalarından biridir.

Bu süreç, şirketin operasyonlarından etkilenen veya etkileyebilecek birey, grup ve toplulukların belirlenmesi, analiz edilmesi ve önceliklendirilmesini içerir.

Etkili Paydaş Katılımı Tasarımı

Paydaş Haritalaması

CSDDD ve LkSG Kapsamında Paydaş Haritalamasının Önemi

1. Risklerin Tespiti ve Değerlendirilmesi: CSDDD ve LkSG, şirketlerin operasyonlarında insan hakları ve çevresel riskleri belirlemek ve bunları yönetmek için proaktif bir yaklaşım benimsemelerini zorunlu kılar. Paydaş haritalaması, etkilenen grupların belirlenmesi ve bu grupların maruz kalabileceği risklerin analiz edilmesi için kritik bir adımdır.

2. Risk Önleme ve Çözüm Süreçlerine Katkı: CSDDD ve LkSG, şirketlerin risk analizinde paydaşlardan bilgi toplamasını zorunlu kılar. Şirketler, paydaşlarla istişare ederek risklerin önlenmesi ve olumsuz etkilerin düzeltici eylemlerle giderilmesi için gerekli stratejileri belirler.

Paydaş Haritalaması

1. Paydaş Grupların Belirlenmesi

İlk adım, şirketin operasyonlarından doğrudan veya dolaylı olarak etkilenebilecek tüm paydaşların tanımlanmasıdır. Bu, hem iç hem de dış paydaşları kapsar.

1. Şirketin Operasyon Haritasını Çıkarın

2. Paydaş Gruplarını Tanımlayın

a. Doğrudan Etkilenenler

i. İç Paydaşlar:

1. Örnek: Şirketin üretim tesislerinde çalışan mavi yakalı işçiler

2. Örnek: Ofislerde görev yapan beyaz yakalı çalışanlar ve yöneticiler

ii. Dış Paydaşlar:

1. Örnek: Üretim tesislerinin çevresinde oturan insanlar

Paydaş Haritalaması

1. Paydaş Grupların Belirlenmesi

İlk adım, şirketin operasyonlarından doğrudan veya dolaylı olarak etkilenebilecek tüm paydaşların tanımlanmasıdır. Bu, hem iç hem de dış paydaşları kapsar.

1. Şirketin Operasyon Haritasını Çıkarın

2. Paydaş Gruplarını Tanımlayın

a. Doğrudan Etkilenenler

b. Dolaylı Etkilenenler:

i. Örnek: Tedarikçilerin çalışanları

ii. Örnek: Şirketin tedarik zincirindeki inşaat projelerinde düşük ücretle çalışan göçmen işçiler.

Etkili Paydaş Katılımı Tasarımı

Paydaş Haritalaması

2. Paydaş Grupların Analiz Edilmesi

Belirlenen paydaşların maruz kalabilecekleri riskler değerlendirilir.

1. Şirketin faaliyetleri bu paydaşları nasıl ve hangi derecede etkiliyor?
 - a. Ciddiyet
 - b. Olasılık
2. Savunmasız ve Hassas Gruplar Hangisi (Örnek: 18 yaş altı olan işçiler)

Analiz İçin Pratik Araçlar:

- Paydaş Geri Bildirim Araçları:
 - Anketler ve röportajlar
 - Şikayet mekanizmaları

Paydaş Haritalaması

3. Paydaş Grupların Öncelendirilmesi

Neden? Her paydaşın aynı şekilde ele alınması mümkün değildir ve gerekli de değildir, çünkü “etkililik” (Wirksamkeit) ve “uygunluk” (Angemessenheit) ilkeleri, şirketlerin sınırlı kaynaklarını en büyük riski taşıyan ve en savunmasız gruplara odaklamalarını gerektirir. Bu yaklaşım, insan hakları ihlallerini önleme ve etkili müdahaleyi sağlama hedefiyle, şirketin risklerin ciddiyetine ve kendi müdahale kapasitesine uygun şekilde hareket etmesini sağlar.

1. Savunmasız ve Hassas Gruplar

2. Diğer Öncelikli Gruplar

a. Değerlendirme Matrisleri: (örn. Yüksek Ciddiyet/Yüksek Olasılık → Öncelikli).

Etkili Paydaş Katılımı Tasarımı

Paydaş Haritalaması - Değerlendirme Matrisi (Örnek)

Etkilenme Şiddeti ↓ / Etkileme Olasılığı →	Düşük	Orta	Yüksek
Düşük	İzleme ve Raporlama	Ara Ara İletişim	Stratejik İş Birliği
Orta	Ara Ara İletişim	Düzenli Katılım	Proaktif İlişki Yönetimi
Yüksek	Stratejik İş Birliği	Proaktif İlişki Yönetimi	Kritik Öncelikli Müdahale

Etkili Paydaş Katılımı Tasarımı

Paydaş Katılım Sağlama Yöntemleri

- Paydaş temsilcileri ile bire-bir görüşmeler
 - Avantaj: Güçlü bir güven ilişkisi kurar
 - Kullanım Alanı (Örnek): Savunmasız Yerel Topluluklar
- Anketler (Kağıt / Dijital - Sosyal Medya)
 - Avantaj: Kantitatif veri sağlar. Geniş katılımı mümkün kılar.
 - Kullanım Alanı (Örnek): Çalışanlar
- Açık Toplantılar ve Forumlar
 - Avantaj: Güven ilişkisi kurma imkanı
 - Kullanım Alanı (Örnek): Yerel toplulukları etkileyen projelerde iletişim.
- Danışma Kurulları ve Komiteler
 - Avantaj: Politikalarda paydaşların doğrudan etkisi sağlanır.
 - Kullanım Alanı: Uzun vadeli etkilenen savunmasız paydaş grupları
- **Şikayet Mekanizmaları !**

Geçiş:
Şikâyet Mekanizmaların Risk Yönetimi ve Paydaş
Katılımı İçin Kritik Rolü

Şikâyet Mekanizmalarına Geçiş

Risk yönetimi içindeki sistematığı

Beyan, Politikalar, İlkeler ve Prosedürlerin Oluşturulması (veya Güncellenmesi)

Şirketler, risk analizi ve şikâyetlerden gelen geri bildirimlere dayanarak beyanlarını, politikalarını ve prosedürlerini oluşturur veya günceller.

İzleme, Kontrol, Değerlendirme ve Raporlama

Şikâyet mekanizması, risk yönetimi ve spesifik özen yükümlülüğü süreçlerinin etkinliği hakkında geri bildirim sağlar. Bu geri bildirimler, şirketlerin süreçlerini sürekli olarak iyileştirmesine katkıda bulunur.

Risk Analizi

Risk analizi, şikâyetlerin işlenmesinden elde edilen bulguları dikkate alır. Bu, şirketin mevcut risklerin kapsamını anlamasına ve yeni riskleri tespit etmesine olanak tanır. Bir şikâyet sonucunda dolaylı tedarikçilerde risk analizi gereksinimi doğabilir.

Önleyici ve Düzeltici Tedbirlerin Uygulanması

Şirketler, tespit edilen risklere karşı önleyici ve düzeltici tedbirler geliştirmek ve uygulamakla yükümlüdür. Bir şikâyet sonucunda dolaylı tedarikçilerde tedbir alma gereksinimi doğabilir.

Şikâyet Mekanizmalarına Geçiş

Etkili paydaş katılımı için önemi

- **Bir İletişim Köprüsü:** Şikâyet mekanizmaları, paydaşların (hak sahiplerinin) sorunlarını iletebileceği ve çözüm arayabileceği bir kanal sağlar.
- **Paydaş Katılımı / Diyalog Sürekliliği:** Paydaşlar ve şirket arasında sürekli bir iletişim kanalı oluşturur.
- **Geri Bildirim Döngüsü Yaratır:** Paydaşlardan alınan geri bildirimlerle risk analizi ve yönetimi süreçleri geliştirilir.

3. Şikâyet Mekanizmaları

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

CSDDD Kapsamındaki Yasal Yükümlülükler

1. (...) şirketlerin (...) kendi faaliyetleri, iştiraklerinin faaliyetleri ve değer zincirleri (*tüm değer zinciri*) ile ilgili fiili veya potansiyel olumsuz (*risk veya ihlal*) insan hakları etkileri ve olumsuz çevresel etkilere ilişkin meşru endişeleri olduğunda kendilerine şikayette bulunma imkanı sağlamalarını temin eder.
2. (...) şikayetlerin aşağıdaki kişiler tarafından yapılabilmesini sağlarlar:
 - (a) olumsuz bir etkiden etkilenen veya olumsuz bir etkiden etkilenebileceklerine inanmak için makul gerekçeleri olan kişiler (*değer zinciri tarafından etkilenebilen tüm bireyler*),
 - (b) ilgili değer zincirinde çalışan bireyleri temsil eden sendikalar ve diğer işçi temsilcileri,
 - (c) ilgili değer zinciriyle ilgili alanlarda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları.
3. (...) şirketin şikayetin asılsız olduğunu düşündüğü durumlar da dahil olmak üzere, bir prosedür oluşturmalarını ve ilgili çalışanları ve sendikaları bu prosedürler hakkında bilgilendirmelerini (...). (...) şikayetin sağlam temellere dayandığı durumlarda, şikayete konu olan olumsuz etkinin 6. madde anlamında tespit edilmiş sayılmasını sağlarlar (*risk analizi*).

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

CSDDD Kapsamındaki Yasal Yükümlülükler

4. (...) şikayetçilerin aşağıdaki haklara sahip olmalarını sağlar:

(a) (...) şikayette bulundukları şirketten şikayetle ilgili uygun takibin yapılmasını talep etmek (etkili), ve

(b) şikayete konu olan potansiyel veya gerçek ciddi olumsuz etkileri görüşmek üzere şirket temsilcileriyle uygun bir düzeyde bir araya gelmek (paydaş katılımı / diyalog).

Kısaca ve “Pratikçe”:

- Şirketler, tüm paydaşlar için erişilebilir ve etkili şikâyet mekanizmaları oluşturmakla yükümlüdür.
- Şikâyetler tüm özen gösterme (risk yönetimi) süreçleri için (özellikle risk analizi) büyük önem taşır.
- Risk yönetiminin temeli olarak görülebilir!

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

LkSG Kapsamındaki Yasal Yükümlülükler

§ 8 LkSG - Şikâyet Prosedürü

(1) Şirket, 2. ila 4. paragraflar uyarınca uygun bir şirket içi şikâyet prosedürü sağlamalıdır. Şikâyet prosedürü, kişilerin bir şirketin kendi faaliyet alanındaki veya doğrudan bir tedarikçisindeki ekonomik faaliyeti aracılığıyla ortaya çıkan insan haklarına yönelik ve çevresel risklerin yanı sıra insan haklarına yönelik ve çevresel yükümlülüklerin ihlallerini ihbar etmesini sağlar. İhbarın alındığı bilgisinin ihbar edene verilmesi zorunludur. Prosedürün uygulanması için şirket tarafından görevlendirilen kişiler, mevcut olayı ihbar eden ile müzakere etmelidirler. (Şirketin isteğine bağlı olarak) Rızaya dayalı bir uzlaşma süreci sunulabilir. Şirketler bunun yerine aşağıdaki kriterleri karşılaması koşuluyla ilgili bir dış şikâyet prosedürüne katılabilir.

§ 9 LkSG - Dolaylı Tedarikçiler

Bu karmaşıklık insan hakları savunucuları ve şirket lobicileri arasında halat çekme yarışının sonucu mu?

(1) Şirket, Madde 8 uyarınca şikâyet prosedürünü, kişilerin dolaylı bir tedarikçinin ticari faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan insan hakları veya çevresel riskleri ve insan hakları veya çevresel yükümlülüklerin ihlallerini bildirmelerine de olanak tanıyacak şekilde oluşturmalıdır.

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

LkSG Kapsamındaki Yasal Yükümlülükler

§ 8 LkSG - Şikâyet Prosedürü

(2) Şirket, herkesin ulaşabileceği bir usul kuralları metni oluşturmmalıdır.

(3) Şirketin prosedürü uygulamakla görevlendirdiği kişiler tarafsızlığı garanti etmelidir; özellikle bağımsız olmalı ve talimatlara bağlı olmamalıdır. Bu kişilerin gizlilik yükümlülükleri bulunmalıdır. (*Best Practice: Şirket dışı ve sözleşme ile bağımsızlığı garanti edilmiş (!) Ombudsman veya Avukat*).

(4) Şirket, açık ve anlaşılır bilgileri uygun şekilde, şikâyet prosedürünün erişilebilirliği, yetki alanı ve yürütülmesi için kamuya açık hale getirmelidir. Şikâyet prosedürü, potansiyel katılımcılar tarafından erişilebilir olmalı, kimliğin gizliliği korunmalı ve şikâyet sebebiyle meydana gelebilecek bir ayrımcılığa veya cezaya karşı etkili koruma sağlamalıdır.

(5) Şikâyet prosedürünün etkinliği yılda bir kez ve belirli bir durumla ilgili olarak, şirketin kendi faaliyet alanında veya doğrudan tedarikçisinde, örneğin yeni ürünlere, projelere veya yeni bir iş alanına girilmesi nedeniyle, önemli ölçüde değişen veya yaygınlaşan bir risk durumunun hesaba katılması gerektiğinde kontrol edilmelidir. Tedbirler gerektiğinde derhal güncellenmelidir.

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

BAFA'nın Şikayet Prosedürü

§ 14 LkSG - Resmi İşlem; Tali Mevzuatın Kabul Edilmesi Yetkisi

(1) Yetkili makam:

(...)

2. Başvuru sahibinin,

a) Madde 3 ila 9 arasında yer alan bir yükümlülüğün yerine getirilmemesi nedeniyle korunan hukuki bir konum ihlal edildiğine dair veya

b) a harfinde atıfta bulunulan bir ihlalin yakın olduğuna dair doğrulanmış bir iddiasının mevcut olması durumunda başvuru üzerine harekete geçer.

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

BAFA'nın Şikayet Prosedürü

Bundesamt
für Wirtschaft und
Ausfuhrkontrolle

Language
English

Terim belirsizliği devam ediyor...

File a complaint in accordance with the Act on Corporate Due Diligence Obligations in Supply Chains (LkSG)

Here you have the possibility to file a complaint.

Preliminary questions

Have your own rights been violated by a company?

☐ Yes ☒ No

Do you represent someone whose rights were violated by the reported violation?

☒ Yes ☐ No

Themis English

Do you have questions about the complaints procedure? Our digital assistant will be happy to help you.

No personal data is required from you for this purpose. Therefore, please do not enter any information in the chat that could be used to identify you, such as your name, address or other personal data about you.

Please note that we use the automatic translation service of DeepL and that in rare cases inaccurate translations may occur. The texts you submit and their translations will not be stored by DeepL. If you have any specific questions that you feel are inaccurately answered, please feel free to use the [contact form](#).

What can I do for you?

<https://elan1.bafa.bund.de/beschwerdeverfahren-lksg/>

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

Şirketler için (diğer) faydaları

Erken Uyarı Sistemi: Etkili şikâyet ve ihbar mekanizmaları, sorunları büyümeden önce tespit ederek erken uyarı sistemleri olarak işlev görür. Bu, tazminat ödemeleri, para cezaları veya itibar kaybı şeklinde işletmenize gelebilecek zararları önlemenize veya sınırlandırmanıza yardımcı olur.

Dolandırıcılık Tespiti ve Caydırıcılık: ABD Sertifikalı Suistimal İnceleme Uzmanları Birliği, 2022 yılında mesleki dolandırıcılıkların %42'sinin ihbar raporları aracılığıyla tespit edildiğini bildirmiştir. Ayrıca, etkili şikâyet ve ihbar kanalları ihbar edilme ve yakalanma korkusuyla kötü niyetli aktörleri caydırabilir.

Risk Analizi & Denetim: Şikâyet mekanizmaları, değer zinciriniz boyunca riskleri analiz etmek için oldukça etkili ve (masraflar açısından da) verimli bir araç olabilir. Ayrıca, şirketlere risk yönetimi ve spesifik özen gösterme süreçlerinin etkinliği hakkında geri bildirim alma fırsatı sunarlar. Bu nedenle risk yönetim sistemlerinin daha da geliştirilmesi için önemli bir yapı taşı oluştururlar.

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

Bir Şikâyet Mekanizmasını Etkili Kılan Unsurlar

UN İş ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri'ne (UNGPs) göre etkili bir şikâyet mekanizması, aşağıdaki kriterleri karşılamalıdır:

1. Meşruiyet (Legitimacy): Şikâyet mekanizmasının hedef kitlesi tarafından güven duyulan ve süreçlerin adil bir şekilde yürütülmesini sağlayan yapıya sahip olması.

Nasıl Sağlanır?

- Bağımsızlık
- Şeffaf Yönetim
- Güven Oluşturma

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

Bir Şikâyet Mekanizmasını Etkili Kılan Unsurlar

UN İş ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri'ne (UNGP) göre etkili bir şikâyet mekanizması, aşağıdaki kriterleri karşılamalıdır:

2. Erişilebilirlik (Accessibility): Şikâyet mekanizmasının, hedef kitlenin tamamı tarafından kolayca erişilebilir olması.

Nasıl Sağlanır?

- Çok Kanallı İletişim
- Engelleri Aşma (dil, okuryazarlık, coğrafi uzaklık)
- Yenilikçi çözümler: WhiteBox! (ihbar.eu)

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

Bir Şikâyet Mekanizmasını Etkili Kılan Unsurlar

UN İş ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri'ne (UNGP) göre etkili bir şikâyet mekanizması, aşağıdaki kriterleri karşılamalıdır:

3. Öngörülebilirlik (Predictability): Mekanizmanın süreçleri, zaman çerçevesi ve olası sonuçları hakkında açık ve önceden belirlenmiş bilgiler sunulması.

Nasıl Sağlanır?

- Şikâyetlerin nasıl işleneceği konusunda açık bilgiler sunma.
- Her aşama için belirli zaman sınırları tanımlama.
- Süreç boyunca güncellemelerin paydaş ile paylaşılması.

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlölükler

Bir Şikâyet Mekanizmasını Etkili Kılan Unsurlar

UN İş ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri'ne (UNGP) göre etkili bir şikâyet mekanizması, aşağıdaki kriterleri karşılamalıdır:

4. Adil Olma (Equitability): Şikâyetçilerin süreçlere katılımı için eşit bilgi, danışmanlık ve destek imkanlarına sahip olması.

Nasıl Sağlanır?

- Şikâyetçilere bilgi ve rehberlik sağlama.
- Tüm taraflar için uygun dil ve kültürel anlayış geliştirme.
- Kararların gözden geçirilmesi ve gerektiğinde itiraz etme hakkı.

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

Bir Şikâyet Mekanizmasını Etkili Kılan Unsurlar

UN İş ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri'ne (UNGP) göre etkili bir şikâyet mekanizması, aşağıdaki kriterleri karşılamalıdır:

5. Şeffaflık (Transparency): Mekanizmanın performansı ve süreçleri hakkında düzenli bilgi paylaşımı yapılması.

Nasıl Sağlanır?

- Şikâyetlerin sayısı, türü ve sonuçları hakkında düzenli raporlar yayınlama.
- Süreç boyunca şikâyetçilere güncel bilgi sağlama.

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

Bir Şikâyet Mekanizmasını Etkili Kılan Unsurlar

UN İş ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri'ne (UNGP) göre etkili bir şikâyet mekanizması, aşağıdaki kriterleri karşılamalıdır:

6. Haklarla Uyumlu Olma (Rights-Compatible): Çözümlerin ve sonuçların uluslararası insan hakları standartlarına uygun olması.

Nasıl Sağlanır?

- Adaletli Çözümler: Mali ve mali olmayan çözümlerin sunulması.
- Kültürel Hassasiyet: Çözümlerin yerel bağlama uygun olması.
- Çözümlerin etkinliğini paydaşlar ile beraber değerlendirin ve eksiklikleri giderin.

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

Bir Şikâyet Mekanizmasını Etkili Kılan Unsurlar

UN İş ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri'ne (UNGP) göre etkili bir şikâyet mekanizması, aşağıdaki kriterleri karşılamalıdır:

7. Sürekli Öğrenme Kaynağı Olma (Continuous Learning): Mekanizma, süreçlerinden ders çıkararak gelecekteki şikâyetleri ve zararları önlemek için kendini sürekli geliştirir.

Nasıl Sağlanır?

- Şikâyet mekanizmasının izlenmesi, kapsamlı kayıt tutulması, ve denetim.
- Paydaşlardan gelen geri bildirimleri iyileştirmeler için değerlendirme.

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

Bir Şikâyet Mekanizmasını Etkili Kılan Unsurlar

UN İş ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri'ne (UNGP) göre etkili bir şikâyet mekanizması, aşağıdaki kriterleri karşılamalıdır:

8. Katılım ve Diyalog Temelli Olma (Engagement and Dialogue): Şikâyet mekanizmasının, kullanıcılarının ihtiyaç ve beklentilerine uygun olarak tasarlanması ve sürekli diyalog odaklı çalışması.

Nasıl Sağlanır?

- Tasarım Sürecinde Katılım: Mekanizma tasarımında paydaşların görüşlerini alma.
- Diyalog Odaklı Çözümler: Sorunları müzakere yoluyla çözme.

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

Uygulama Zorlukları

1. Etkilenen Paydaşlara Ulaşmak (Özellikle Dolaylı Tedarikçilerde)

Tedarik zincirinin alt kademelerinde çalışan işçilere veya yerel topluluklara erişim, iletişim ve veri toplama süreçleri zorlayıcı olabilir.

Çözüm Önerileri:

- Tedarik zincirindeki iş ortakları ile iş birliği yaparak erişimi kolaylaştırmak.
- WhiteBox! (ihbar.eu)

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

Uygulama Zorlukları

2. Güvensizlik ve Misilleme Korkusu

Özellikle işçiler ve hassas gruplar, şikâyetlerini bildirdiklerinde misillemeye maruz kalma korkusu yaşayabilir. Bu durum, şikâyet mekanizmasının etkinliğini ciddi şekilde zayıflatabilir.

Çözüm Önerileri:

- Anonim şikâyet mekanizmaları geliştirmek WhiteBox! (ihbar.eu).
- Şikâyetçilere yönelik misillemeyi önleyen politikalar oluşturmak ve bu politikaları açıkça duyurmak.

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

Uygulama Zorlukları

3. Kültürel ve Dilsel Engeller

Farklı bölgelerdeki paydaşların kültürel hassasiyetleri ve dil bariyerleri, mekanizmaya erişim ve katılımı zorlaştırabilir.

Çözüm Önerileri:

- Mekanizmayı yerel bağlamlara uygun şekilde tasarlamak.
- Çok dilli destek (WhiteBox! (ihbar.eu)) ve kültürel uzmanlık sağlayan ekipler oluşturmak.

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

Uygulama Zorlukları

4. Mekanizmanın Görünürlüğü

Şikâyet mekanizmalarının varlığından haberdar olmayan paydaşlar, bu mekanizmalardan faydalanamaz.

Çözüm Önerileri:

- Eğitim ve farkındalık kampanyaları düzenlemek.
- Mekanizmayı hem dijital hem de fiziksel ortamda tanıtmak. WhiteBox! (ihbar.eu)

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

Uygulama Zorlukları

5. Şikâyetlerin Takip Edilmesi ve İzlenmesi

Alınan şikâyetlerin etkili bir şekilde izlenmesi ve çözülmesi, büyük hacimde şikâyet alan şirketler için karmaşık bir süreç olabilir.

Çözüm Önerileri:

- Şikâyet yönetimi için özel yazılımlar veya veri takip sistemleri kullanmak. WhiteBox! (ihbar.eu)
- Sürekli raporlama ve analiz mekanizmaları kurmak. WhiteBox! (ihbar.eu)

Şikâyet Mekanizmaları: Temel Kavramlar ve Yükümlülükler

(Kötü ve İyi) Örnekler

-

- Katılımcıların Soruları ve Geri Bildirimleri -

İLGİNİZ İÇİN
TEŞEKKÜR EDERİZ

AKADEMİ

Eğitmen:
Sven Köksal

BERLİN | İSTANBUL | KIBRIS

koksalakademi.com